

***Анатолій Паладійчук**, заступник голови  
Кам'янець-Подільського об'єднання товариства  
«Просвіта» імені Т. Шевченка, автор та куратор  
проєкту «Кам'янецькі ноти і крила «Щедрика»*

## **КАМ'ЯНЕЦЬКІ НОТИ І КРИЛА «ЩЕДРИКА»: ВІД ІДЕЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ**

Кам'янець-Подільське об'єднання товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка з 2020 року працює над реалізацією проєкту «Кам'янецькі ноти і крила «Щедрика», метою якого є вивчення та популяризація історії кам'янецького періоду Миколи Леонтовича, Олександра Кошиця і Української республіканської капели, культурної дипломатії Симона Петлюри, світового тріумфу «Щедрика» і створенням ще одного бренду міста знаного в Україні і світі.

Слово «НОТИ» у назві проєкту символізує те, що Микола Леонтович, який є автором автор відомої нам усім з дитинства колядки, з 1892 по 1899 навчався у Подільській духовній семінарії, де вивчав теорію музики та хоровий спів, опановував скрипку, фортепіано, духові інструменти, почав опрацьовувати народні мелодії, керував студентським хором, а слово «КРИЛА» говорять про те, що після евакуації з Києва, з 14 лютого по 24 березня 1919-го, Кам'янець-Подільський прихистив новостворену (у січні 1919) Українську республіканську капелу (УРК), яка проводила у нашому місті репетиції, роботу з підготовки до турне, навчання хористів французької мови. Саме у Кам'янці було остаточно сформовано капелу, яка включила до свого репертуару «Щедрик» М. Леонтовича, і звідси твір полетів у тріумфальну подорож світом, а його мелодія стала згодом однією з головних Різдвяно-новорічних свят у всьому світі.

Якщо широкому загалу кам'янчан уже давно відомо, що автор «Щедрика» Микола Леонтович навчався у Подільській духовній семінарії, то про те, що саме з нашого Кам'янця «Щедрик» полетів у світ знали не всі (за виключенням музикознавців, істориків, які досліджували творчість М. Леонтовича, О. Кошиця), то для мене це стало сенсаційним відкриттям. Дякуючи почутому радіоінтерв'ю Тіни Пересунько (авторки і кураторки проєкту «Світовий тріумф «Щедрика» – 100 років культурної дип-

ломатії України», авторки дослідження історії «Щедрика»), зародилась ідея розширити власні пошуки щодо мистецьких надбань Кам'янця. І саме знайомство з Тіною Пересулько (початок 2019 р.), коли та поділилася своїми дослідженнями, знайденими документами про Кам'янецьку добу Української республіканської капели, стало поворотним у моєму захопленні проблематикою. Символічно, що тоді наближалось 100-річчя перебування Української республіканської Капели у Кам'янці.

Було вирішено розпочати інформаційну кампанію з циклу статей Олега Будзея в «Подільщині» у лютому-березні 2019 року до 100-річчя перебування УРК у місті. Гарною формою інформування стали зустрічі-лекції з учнями та студентами міста у навчальних закладах, у Центральній міській бібліотеці імені Костя Солухи, організовані Славком Полятинчуком (очільником Кам'янецької «Просвіти»). Народилась ідея провести у місті фестиваль хорового мистецтва імені Олександра Кошиця у вересні 2020-го, для організації якого було виграно грант від Українського культурного фонду. Проте, фестиваль довелося відмінити через карантинні обмеження.

Мої пошуки щодо віднайдення матеріалів про мистецьке і культурне життя рідного міста значно розширились, більше дізнався про науково-дослідницьку роботу колективу кафедри музичного мистецтва нашого університету. Грудень 2020 року став знаковим і сенсаційним для мене – було знайдено і придбано першу платівку із записом «Щедрика» у виконанні хору під керівництвом Олександра Кошиця (1922 рік, компанія «Brunswick», США), яка на той час була єдиною в Україні. Презентація платівки відбулася 26 грудня в сесійній залі міськради разом із відкриттям виставки колекції раритетних експонатів на тему «Щедрика» і «Carol oś theBells», і самого проєкту «Кам'янецькі ноти і крила «Щедрика».

До основних заходів проєкту «Кам'янецькі ноти і крила «Щедрика» увійшло: створення тематичного сайту; зйомки промороликів, документального та художнього фільму; проведення фестивалів, тематичних заходів у Кам'янці-Подільському, участь у всеукраїнських і міжнародних заходах і проєктах; організація виставок, семінарів, круглих столів; дослідницька та наукова робота; організація тема-

тичного екскурсійного маршруту; встановлення меморіальних дошок на залізничному вокзалі, на будівлі колишнього готелю «Бель-Вью» (місце проживання хористів і офіційна адреса УРК); щодо пропозицій, то пропонується відкрити у місті музей, присвячений Кам'янецькому періоду Миколи Леонтовича та періоду перебування Української республіканської капели і світовому тріумфу «Щедрика»; встановити пам'ятник (скульптурну композицію) «Микола Леонтович, Олександр Кошиць, «Щедрик».

Проект «Кам'янецькі ноти і крила «Щедрика» є продовженням проведеної роботи з леонтовичезнавства, підґрунтям якого стала багаторічна робота колективу кафедри музичного мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка (проведення всеукраїнських і міжнародних конференцій, друк збірок матеріалів конференцій, фестиваль дитячо-юнацьких хорових колективів, встановлення меморіальних дошок у мистецькому корпусі по вулиці Семена Петлюри 47, відкриття кабінету-музею Миколи Леонтовича, де встановлено барельєф (автор заслужений майстер народної творчості України В. Лашко); встановлення меморіальної дошки композитору (автори – заслужений художник України Б. Негода, заслужений майстер народної творчості України В. Лашко) на будинку колишньої духовної семінарії у Кам'янці-Подільському, де навчався композитор у 1892-1899 рр.

Розпочато активну дослідницьку і пошукову роботу. Цікавим відкриттям була пісня The Bluebirds американського музиканта Макса Крона (Max T.Krone), англomовний текст якої є адаптованим перекладом українського тексту «Щедрика», є значно ближчим до оригінальної української ідеї. Пісня з'явилась у 1933 році – на три роки раніше Carol of the Bells. Відомо, що її співали шкільні, студентські, муніципальні хори до 1950-х років. Знайдено відео Оксани Росс, яка є дочкою хористки Української республіканської капели Софії Гаєвської, з розповіддю про те як мама навчила її співати «Щедрика» і наспівує його.

Зібрана велика колекція платівок з записом Щедрик і Carol of the Bells, речей, пов'язаних з цими двома колядками (сьогодні ми бачимо її у нашій аудиторії №6, де збиралась велика аудиторія студентів і викладачів – дослідників творчості композитора-подолянина). Пишаємось,

що маємо одне з перших відомих видань «Щедрика» – збірка «Колядки та щедрівки» (Київ, 1918 р., в опрацюванні К. Стеценка, М. Леонтовича та В. Ступницького в упорядкуванні Пилипа Терпила), партитуру колядки Carol of the Bells (Нью-Йорк, CarlFischerMusic, 1936 рік), буклет концертів Українського Національного Хору під орудою Олександра Кошиця у США (Каліфорнія), 1924 рік; платівку із першим на сьогодні відомим грамзаписом колядки Carol of the Bells у виконанні Westminster Choir (Columbia, 1941 рік), до 50-ти Різдвяно-новорічних європейських і американських листівок з зображенням ластівки.

24 серпня 2021 року, з нагоди 30-ти річчя відновлення Незалежності України, за ініціативи Кам'янець-Подільського об'єднання товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка за підтримки Центру вивчення педагогічної і творчої спадщини Миколи Леонтовича КПНУ імені Івана Огієнка (керівник М. Печенюк), колективу викладачів міської дитячої хорової школи (директор І. Нетеча, небайдужих кам'янчан, на будівлі залізничного вокзалу було відкрито пам'ятну дошку, яка інформує що звідси 24 березня 1919 року українська республіканська капела поїхала у світове турне.



Продовжуємо активно проводити інформаційну кампанію, маємо низку статей і телесюжетів у міських, обласних і загальноукраїнських ЗМІ. Так, у грудні 2022 року проведено виставку «Кам'янецькі ноти і крила «Щедрика», яку було приурочено 100-річчю прем'єри «Щедрика» в

США (5 жовтня 1922 р.) і 145-річчю від дня народження Миколи Леонтовича (13 січня 1877 р.).

Багато зроблено, втілено і ще більше попереду. Як автор проекту, бачу його реалізацію лише у співпраці з творчими небайдужими українцями.

***Майя Печенюк**, кандидатка педагогічних наук,  
професор, завідувач кафедри музичного  
мистецтва Кам'янець-Подільського  
національного університету імені Івана Огієнка*

## **ВШАНУВАННЯ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА У КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

Микола Леонтович посів в українській музичній освіті та культурі місце самобутнього композитора-новатора, ушлявленого майстра хорової мініатюри, хорового диригента, фольклориста, громадського діяча і педагога. Творча спадщина подолянина є унікальною не тільки в українському, а й в світовому музичному мистецтві. Постать М. Леонтовича, привертає увагу багатьох дослідників. Так, у Кам'янці-Подільському проходять наукові конференції, присвячені творчості композитора, проводяться фестивалі хорового мистецтва, художники увіковічують композитора в монументальних творах.

У мистецькому корпусі Кам'янець-Подільського університету створено кабінет методики музичного виховання на зразок шкільного кабінету музики (за ухвалою вченої ради від 17. 06. 2003 р. з питання щодо посилення роботи на створення кабінетів фахових дисциплін). Згодом, після пропозицій II Всеукраїнської конференції, присвяченій 125-річчю М. Леонтовича, на кафедрі музики вирішено питання про створення музею композитора, відтоді студентська аудиторія №6 поєднала в собі кабінет методики музичного виховання і музей М. Леонтовича. Викладачі-музиканти взяли на себе велику відповідальність щодо створення музею. Створення музею в університеті цілком закономірно, воно знаменно тим, що тут вшановують